

Er almenna fiskasølan 50 milliónir verd?

Oddagrein

AT føroyingurin verður tikin á bóli gerst alt meiri vanligt. Síðani bankakreppuna 6. oktober 1992 eru nógvar skakandi hendingar farnar fram, sum tú als ikki hevði ímyndað tær fyri nøkrum árum síðani.

JÚST farna vika sýndi okkum enn ein leik, ið vanliga fólkið als ikki skilir. Fiskasølan - ið var tann risastóra útflutningsfyrirøkkan, er farin á húsagang. Rovini mugu bjargast, verður sagt. - Og í eini handavend verða 50 milliónir almennar krónur veittar í stuðli, og so hava vit eina almenna fiskasølu.

MEN hvat hendir so? Besta aktivið í allari fyrirkunni - deildin í Grimsby, verður seld frá, og keypararnir eru eingir mætari enn formaðurin í Fiskasøluni og ein av nevndarlimunum, sum samstundis er formaður í fólksins banka, Føroya Banka.

VANLIGI føroyingurin undrast - kanska serliga nú vit hava fingið eitt uppruddingarlandsstýri. Men tað, ið elvir til enn størri undran, er at Richard Mikkelsen, formaðurur í Fíggjargrunninum, ikki visti av hesum handli.

ANNAD, ið eisini vekir undran í samband við loftingina av Fiskasøluni er, at hildið verður fram sum áður - uttan broytingar í leiðsluni. Kann tað bera til, at sama leiðsla, sum hevur stýrt, tá fiskasølan fór á heysin, bara kann halda fram nú 50 almennar milliónir krónur eru settar í, sum um einki var hent? Vit kunnu eisini seta spurningin, um tað er rætt at selja Grimsby burturav, og soleiðis sleppa sambandinum við brettska marknaðin upp á fjall - er fiskasølan tá hasar 50 milliónirnar verd?

VIT spyrja eisini, hví lögmaður - hvørs habilitetur í sambandi við Fiskasøluna eisini var viðgjørður í síðstu viku - fór fluks til Danmarkar at spyrja Richard Mikkelsen um henda handil og um habilitetin hjá ávikavist nevndarformanni bankans og nevndarformanni Fiskasølnunnar?

VAR landsstýrið misnøgt við handilin, hví vóru so bankanevndin og fiskasølunevndin ikki kallaðar saman at geva frágreiðing - og er tað rætt, at framtaksgrunnurin heldur fram við endurreisingarætlanunum, nú besta aktivið er selt burtur av til nevndarlimirnir?

politisk viðmerking

Kjarnorkvápn - eisini yvir og í Føroyum?

Tað var ein hvøkkur fyri grønendingar, danska fólkið, okkum føroyingar, leiðandi politikarar og fjølmiðlar, tá danski uttanríkisráðharrin Niels Helveg Petersen fyri nøkrum døgum síðani kunnigjordi, at danska stjórnin í næstan 30 ár hevur logið um kjarnorkupolitikk Danmarkar.

Hóast sagt varð, at alt tað danska ríkið var kjarnorkufritt øki, hevði forsætisráðharrin longu í 1957 givið amerikanarum loyvi at flúgva við kjarnorkuløddum flogfórum yvir Grønlandi og at goyma kjarnorkuløddingur í Grønlandi. Grønendingar, sum eiga landið, vistu av ongum.

Tað má haldast at vera ein sjálfvlgja, at klokurnar ringja í oyrunum á okkum føroyingum. Hvat hevur í roynd og veru gingið fyri seg á herstöðum í okkara landi? Herstöðin í Mjorkadali og Sornfelli kom jú bert trý ár eftir, at Danmark hevði givið amerikanarum neyvu loyvi.

Í einari roynd at fáa greiða á hesum máli havi eg sent lögmanni soljóðandi bræv:

»Harra lögmaður!

Hesar seinastu dagarnar eru sera álvarsligar og ódamligar upplýsingar komnar fram um ta villleiðing, sum danska stjórnin í mong ár hevur framt móti dømum, føroyingum og grønendingum um kjarnorkupolitikk Danmarkar.

Síðani 1957 hevur stjórnin móttvegis almenningin um hildið fast við, at ikki var loyvt at goyma kjarnorkuvápn á danskari jørd,

og ikki var loyvt kjarnorkuløddum flogfórum at flúgva yvir danskari jørd. Nú hevur stjórnin váttad, at longu í 1957 fingur amerikanarar loyvi at flúgva yvir Grønlandi við kjarnorkuløddum flogfórum og loyvi at goyma kjarnorkuvápn í Grønlandi. Grønendingar vistu av ongum.

Løgtingið hevur gjørt fleiri samtyktir í hernaðarmálinum, sum eru verdar at taka fram aftur nú. 19. august 1970 samtykti Løgtingið:

»Føroya Løgting biður landsstýrið siga ríkisstjórnini frá, at tað sambært løgtingsviðtøku frá 13. april 1940 er løgtingsins stóða, at Føroyar verða hildnar uttan fyri ósemjur landanna millum og hermálsligar samgongur, og at løgtingið sambært løgtingsmál nr. 14/1960 mótmælir, at hermenn verða knýttir at Sornfelliella Eidsstöðini og noktar fyri, at krígssútergerð verður goymd á føroyskum landella sjóði.

Landsstýrið verður samstundis biðið heita á ríkisstjórnina um at kanna líkindini nú at seta hesar løgtingsviðtøkur í verk.

Úrslitið av hesi kannan verður at leggja fyri løgtingið í vetrarfringsetuni 1970/71.

Einasta svarið frá ríkisstjórnini var, at uttanríkis- og verjupolitikkur vóru ríkismál.

24. februar 1984 samtykti Løgtingið:

»Í samljóði við samtykt løgtingsins 19. august 1970 um, at Føroyar skulu haldast uttan fyri ósemjur landanna millum, og at sýtt verður fyri, at stríðssútergerð verður goymd á føroyskum øki, lýsir løgtingið Føroyar at vera kjarnorkuvápnafritt øki.

Tað hevur sum kunnugt verið líka torført hjá føroyingum sum grønendingum at fáa upplýsingar um hernaðarpolitikk. Í mong ár varð t.d. upplýst, at Loranstöðin á Eiði varð bert nytt til sivila flogferðslu og herskip og -flogfór, sum ikki høvdu kjarnorkuløddingur.

Seinni - í 70-árunum - fekk táverandi lögmaður tó váttad, at eisini teir kjarnorkuløddu Polaris-kavbátarnir nýttu Loranstöðina á Eiði til navigasjon.

Eg haldi, at føroyingar

eiga - eins og grønendingar - nú at fáa allar upplýsingar um herstöðirnar í Mjorkadali, á Sornfelli, á Eiði og í Suðuroy (á Skúvanesi) og allar upplýsingar um danska kjarnorkupolitikk í Føroyum.

Í hesum sambandi fari eg at minna á, at í apríl mánaði 1991 viðgjörði byggi- og býarskipanarnevndin í Tórshavnar Býráð eina umsókn frá Forsvarets Bygningstjeneste um loyvi at sprongja ein 26 metrar langan tunnel inn í fjallið uppi á Sornfelli. Byggi- og býarskipanarnevndin gav loyvi.

31. mai 1991 gav Friðingarnevndin fyri Streymoyar Sýslu loyvi, og 8. august 1991 varð umsóknin eisini játtað í Yvirfríðingarnevndini.

Tunnlin skuldi brúkast at goyma konteynarar í, varð sagt. Onki varð sagt um, hvat skuldi vera í konteynarunum. Tað er illa hugsað, at vanligt burturkast verður goymt á henda hátt. Neyvan kann ætlanin hava verið at goymt skermarnar á Sornfelli í tunlinum, tí teir eru jú seldir til upphæggingar.

Eg fari tí at heita á teg um alt fyri eitt at leggja trýst á dansku stjórnina fyri at fáa m.a. hesar upplýsingar til vega:

1) Hava NATO- ella amerikansk kjarnorkulødd flogfór havt ella hava tey loyvi at flúgva yvir føroyskum land- og sjóði.

2) Hava NATO ella USA havt ella hava tey loyvi at goyma kjarnorkuvápn á føroyskum land- ella sjóði.

3) Hava kjarnorkulødd herskip vitjað føroyska havn.

4) Er oman fyri nevndi tunnel sprongdur, er hann brúktur, og hvat er hann brúktur til, herundir hvat var í ella ætlað at vera í nevndu konteynarum.

At eg sendi tær hetta bræv nú kemst av, at danska stjórnin er illa kroyst í sambandi við Thule-málið, og tí siggi eg ein møguleika fyri at fáa eitt eftirfarandi svar frá stjórnini júst nú. Eg haldi tað ikki vera ráðligt at biða við hesum máli, til Løgtingið er komið saman á ólav-søku.

Vónandi gert tú, tað tú kanst, við hetta álvarsmál.

Finnbogi Ísakson

SVENSSON í Føroyum

Mánadagin 10. juli lótu vit upp nýggjan handil í Nólsoyar Pállsgøtu 38.

Vit selja allar Svensson vørur fyri somu prísir sum í príslistanum. Eisini senda vit um alt landið.

OPIÐ ER:

mánadag-fríggjadag kl. 12-17.30
leygardag kl. 10-13.00

Øll, ið bíleggja og keypa í hesi vikuni, fáa ókeypis gávuset.

SVENSSON

Nólsoyar Pállsgøta 38
700 Klaksvík
Tlf. 57898 - Fax 57798